

Zaman Gazetesi

23 Nisan 2013

Herkül Millas

Bu yazıyı yazarken olayın devamında ne olacak az çok biliyorum. Resmî çevreler demeçler verecek, polis ve yargı koşturacak, bir iki kişi tutuklanacak. Oysa bunlar durumu değiştirmeyecek. Olayın devamından bağımsız, olayın kendisi başlı başına çok önemli. Irkçılık sürececek. Yalnız kökleri derinde olduğu için değil, ırkçılık hâlâ görülmediği için, varlığı kabul edilmek istenmediği için, “bizde yoktur” anlayışı toplumca benimsendiği için.

Yunanistan'da, Mora'nın batısında, tarlalarda ve bahçelerde çalışan Bangladeşlilere, alacaklarını istedikleri için işverenin adamları ateş açmış, pek çok kimse yaralanmış, ağır yaralılar da var. Çalışanların iddialarına göre altı ay yevmiyelerini alamamışlar; fazla mesailerini de istediklerinde tehdit edilmişler, “sizi ihbar eder ülkeden süreriz” demişler. Toplu şikâyette bulunup işe gitmediklerinde de silahlar patlamış. Yörede bu statüde çalışan binlerce insan bulunmakta. Resmî çevrelere göre bu durum yasalara karşıymış, hukuk dışıymış. Yani benim anladığım, devlet yasalardan sorumludur, yasalar iyi ise devletin temel misyonunda da eksiklik yoktur, sorumluluğu da yoktur, denmektedir. Yörenin insanları da “Biz yabancı işçilerle iyi geçiniyoruz, bu münferit bir olaydır.” diyormuş.

Yüz binleri bulur Yunanistan'da yabancı kaçak işçiler. Kentlerde binlercesi, kasaba ve köylerde onlarcası. En ağır işleri yaparlar. Yunanlıların –ekonomik krize rağmen– yapmak istedikleri işleri yaparlar. Çoğunun oturma izni yoktur; kimilerinin elinde hiç bir “belge” yoktur. Kaçak oldukları

için sesleri de yoktur. İşverenler bunu bildiklerinden bu durumu istismar ederler. Hem çok düşük gündelik öderler hem de paranın bütünü vermezler. Emeklerine yeniden ihtiyaçları varsa borçlarını öderler; yoksa keyiflerine göre bir kısmını vermezler. Benim yakından izlediğim, borcun bir kısmının ödenmemesi alışılabilir bir pratik olduğudur: “Kaçak çalışıyor olman yetmiyormuş gibi bir de hak talep ediyorsun!” derler. Özellikle ödenmeyen miktar sınırlıysa, bu uygulama çalışan için de kabul görmektedir: çalınan miktar kaçak olmanın bir bedeli olarak algılanmaktadır. Kaçak yabancı işçiler bu küçük alacak miktarı mesele yapmaktan kaçınırlar, işi büyüterek risk almak istemezler. Zaten ellerinde bir iş anlaşması da yoktur. Kime başvuracak, nerede hakkını arayacaklar?

Bu durum toplumca kabul görmektedir. Bu uysal yabancılar hem yerli halkın işlerini bir güzel görmekte, hem bunu çok ucuza yapmakta hem de başları önlerinde eğik istendiği gibi yönlendirilebilmektedirler. Anlaşmazlık çıktığında da bu çalışanlara kaçak oldukları hatırlatılır. Tabii işe alınırken kaçak oldukları konu edilmez! Toplum bu alanda bütünüyle bir ikiyüzlülük içindedir. Hem işe alınırken, hem bu insanların hakları yenilirken hem de bu alanda skandallar ortaya çıkınca. Ben bütün bu prosedüre ırkçılık derim.

Bu son ırkçılık olayı bütün dünya medyasında duyuruldu. Yunanistan'da da “mahkûm edildi”. Bu vahşet Yunan kamuoyunu tabii ki etkileyecekti, tabii ki protesto sesleri yükselecekti. Yükseldi de. Hele resmî çevreler; gereğini yaptılar: demeçler, direktifler, ırkçılığın mahkûm edilmesi... Tepkilerin bütünüyle samimi olduklarını kabul etsek de ne denli çözüm üretici oldukları tartışılmalıdır. Ama en sık duyulan bir söz –“Yunanistan'ın itibarı sarsıldı, rezil olduk, imajımız bozuldu”– bu alanda bilincin ne kadar eksik olduğunu gösteriyor. Mesele ülkenin itibarı veya imajı değildir, bazı insanların haklarıdır. İmaj başa alınınca çözüm de yanlış bir alanda aranacak: İnsan haklarının sağlanmasına değil, olayın medyada nasıl yansıtıldığına bakılacak. O zaman da olay tartışılmayacak, kim ne yazdı, kim bu konuda ne dedi diye bakılacak.

Bir Yunanlı diplomatın bir itirafı sık sık aklıma gelir; “Biz diplomatlar avukatlar gibiyiz, ülkemizi savunmayı öğrenmişiz, görevimiz de budur.” demişti. Gerçekten de pek çok kimse, görevli diplomat gibi, hep ülkelerinin eksikliklerini törpülemeye çalışırlar. Bu ırkçılık olayını da ya “münferit” diye lanse edecekler veya boş laflarla veya suskunlukla önemini azaltmaya çalışacaklar. Böylece ülkelere yararlı olacaklarına da inanırlar. Bu olayı gündeme getirenlere de “yapmayın etmeyin, ülkelerinize karşı çıkmayın, itibarını koruyun” derler. Vatan haini bile diyebilirler. Ama ben hem diplomat değilim hem de avukatlığa soyunacaksam, bayrakların değil insanların avukatlığını yapmak isterim.

Bir ülkenin itibarı ve imajı, sorunları ve yapıları hasır altı ederek korunmaz. Aslında kocaman bir köye dönüşen dünyamızda artık kimse kimseyi, hele uzun süre aldatamıyor. Ayrıca herkesin

ülkesini, hele itibarını ve imajını koruması iyidir ama bunu ne pahasına olursa olsun yapması ülkesinin uzun süreli çıkarına karşıdır. Sonunda ülke vatandaşları bu yalana inanabilirler. Yunanistan'da yayılmakta olan ırkçılığın hatırlatılması ve vurgulanması ülkenin yararınadır. "Münferit" olayların sık sık ortaya çıkmasının da "ender" bir olay sayılması toplumsal bir körlüğün işareti olarak görülmeli. Yani tam tersine, "ırklık var" sesleri ülkenin itibarını artırır. Böyle sesler bu alanda bir bilincin oluştuğunun kanıtı olur. Dünyada bu alanda örnek ülke Almanya'dır. Kendi geçmişindeki ırkçılıkla yüzleşebildiği için şu an alını açıktır. Bir an için tersini yapmış olduğunu düşünelim; "bizde ırkçılık olmamıştır, münferit olaylar olmuştur" deseydi, bugün hem imajı kötü hem itibarı sıfır olurdu. Dünyamızda ırkçılık yaygındır ama ürkütücü ve tehlikeli olan yanı görülmemesidir; "bizde yoktur" veya "azdır" veya "münferit olaydır" biçimindeki yaklaşım en kötü yanıdır.